

زندگی اجتماعی در فضاهاى شهرى كوچك

تأليف: ويليام اچ وايت
ترجمه: دكتر ميترا حبيبى
مهندس محمد هادى غيائى

۱۳۹۲

سرشناسه	:	وایت، ویلیام هالینگورث، ۱۹۱۷ - م. Whyte, William Hollingsworth
عنوان و نام پدیدآور	:	زندگی اجتماعی در فضاهای شهری کوچک/ تالیف ویلیام اچ. وایت؛ ترجمه میترا حبیبی، محمدهادی غیائی.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه هنر، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۷ ص:؛ ۲۱×۲۱ سم.
شابک	:	۹۷۸۶۰۰۶۵۱۳۰۱۰
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	عنوان اصلی : The social life of small urban spaces, c۱۹۸۰
یادداشت	:	این کتاب قبلا تحت عنوان "زندگی اجتماعی فضاهای شهری کوچک" با ترجمه مسعود اسدی محل چالی توسط انتشارات آرمان شهر فیبا گرفته است.
عنوان دیگر	:	زندگی اجتماعی فضاهای شهری کوچک.
موضوع	:	گذرگاه‌های عابر پیاده -- جنبه‌های اجتماعی-- ایالات متحده
موضوع	:	فضاهای باز -- جنبه‌های اجتماعی-- ایالات متحده
موضوع	:	فضاهای عمومی -- ایالات متحده
شناسه افزوده	:	حبیبی، میترا، ۱۳۴۱ - ، مترجم
شناسه افزوده	:	غیائی، محمدهادی، مترجم
شناسه افزوده	:	دانشگاه هنر
رده بندی کنگره	:	HT۱۵۲/۹۷۲و ۱۳۹۱ الف
رده بندی دیویی	:	۷۶/۳۰۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۰۸۳۳۳۶

عنوان: زندگی اجتماعی در فضاهای شهری کوچک

مترجم: دکتر میترا حبیبی - مهندس محمد هادی غیائی

صفحه آرائی:

ناشر: دانشگاه هنر

چاپ و صحافی: دانشگاه هنر ۶۶۷۲۹۴۷۶

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

قطع: خشتی

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸۶۰۰۶۵۱۳۰۱۰

کلیه حقوق برای دانشگاه هنر محفوظ است

نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان سرهنگ سخایی، بین تقاطع

سی‌تیر و فردوسی، شماره ۵۸، دانشگاه هنر، تلفن ۶۶۷۲۵۶۸۲

شورای تخصصی انتشارات

دکتر ناصر برگ‌پور، دکتر احمد تندی، دکتر محمد رضا حسنائی، دکتر شهاب‌الدین عادل، دکتر محمد رضا آزاده فر

کمیته انتشارات

برات حسین‌پور (مدیر اجرایی)، امیر شاهمرادی، فریا حیدری (بازرگانی، امور اداری)

مقدمه ناشر

هنر ودیعه ای الهی است که خداوند در جان هنرمند قرارداده و اوست که خود، اولین و آخرین هنرمند است. همو که آفرین گفت به خود که خلق کرد انسان را و به دستش قلم داد.

طبعاً تعریف هنر از زبان آدمی بسیار نارسا تر است از آفرینش آن، ولی همین نارسا هم تاکنون ناگفته و کم گفته مانده است. از این رو لازم بوده و هست که در این راستا هر چند ساده و مقدماتی، سخن گفت و شروع کرد. به نظر می رسد که بهتر است سخن گفتن در باب هنر از زبان هنرمند و هنرپرور باشد که آنچه دارد در تعامل با این امانت الهی به دست آورده است و تمام آنچه را که یافته دوباره به پای همین درخت تناور ریخته. حتما جایگاه هنرمندان متعهد و صاحب نظر دانشگاهی در این خصوص بسیار ویژه است زیرا که لزوم نگرش آکادمیک در حیطه آموزش و پژوهش هنر بر کسی پوشیده نیست. در همین راستا دانشگاه هنر به عنوان یکی از مهمترین مراکز تجمع استادان و صاحب نظران هنر در ایران و منطقه، وظیفه دارد تا با بهره گیری از سرمایه های درونی و استقبال از نظرها و تحقیقات دیگر دست اندرکاران هنر، چراغ راهی باشد در جهت اعتلای هنر و هنرمند. تبیین آنچه بوده ایم و چیزی که هستیم و معرفی آن به جهان و تعیین آنچه باید باشیم.

به علت گستردگی حوزه های متأثر از هنر و عوامل تأثیر گذار در آن، نمی توان فرمول خاصی برای مواجهه با مقوله ها و پژوهش های هنری تعریف کرد اما حرکت در جهت نیل به چهارچوب های مشخص و واضح برای هنر می تواند اولین قدم باشد. ما در این راه قدم برمی داریم و دست دوستی و همراهی شما را می فشاریم.

دکتر محمدرضا حسنائی

معاون پژوهشی

سخن مترجمان

کتاب "زندگی اجتماعی در فضاهای شهری کوچک" که تاکنون چندین بار تجدید چاپ شده^۱ و بیش از میلیون ها نسخه از آن در جهان به فروش رسیده است، حاوی اصول و راهنمای ایجاد انواع مکان های عمومی مناسب، ایده ها، عبارات ماندگار و تکنیک هایی است که ویلیام اچ وایت (William H. Whyte) برای اولین بار، آن ها را معرفی کرده است.

برای ایجاد شهرهای با قابلیت زندگی بهتر، وایت، سنگ بنای جنبشی عظیم را در جهت تغییر شیوه طراحی و ساخت فضاهای عمومی بنیاد نهاد. ما افتخار می کنیم که این کتاب معتبر را به جهانیان عرضه کرده و آن ها را در مسیر این تحول یاری می نماییم.

پروژه فضاهای عمومی P.P.S نیویورک، ۲۰۰۹

در پی نقد پدیده "توسعه نامطلوب" شهرهای مدرن از دهه ۱۹۶۰، تلاش جهت انطباق مجدد زمان و مکان برهم و بنا کردن شهری که نشانگر زمانه خود باشد، در دستور کار پژوهشگران حوزه ی شهری قرار گرفت، حرکتی که با چرخشی معنادار، به موضوع حمایت از انسان در مقابل تکنولوژی و کشف الگوهای بنیادین ساختار و محتوای شهری پرداخته، از طریق انسان شناسی توصیفی، مشکلاتی چون انسان "کوچ رو"، "بی تفاوت" و "از خودبیگانه" را تحلیل و ارزیابی نموده و در این زمینه راه کارهایی را واکاوی نموده است.

گسترده گی جهان شمول مطالبات فوق از دهه ۱۹۷۰، استقرار شهر را در جایگاه "میانجی گری های اجتماعی" و تولید "هنجارهای تعدیلی" موجب گشته و حوزه مطالعات شهری انسان- مبنا را با گرایشات محوری "سلامت روان"، "ایده تداوم" و "فضا شناسی" توسعه بخشید و در هر یک از محورها به پژوهش هایی پرداخت که پژوهاک مجموعه های شهری بر هنجارها و رفتارهای شهروندان و

^۱. متن حاضر از چاپ ششم کتاب سال ۲۰۰۹ ترجمه شده است.

کنش متقابل انسان و محیط، را در دستور کار داشته و به صورت حیرت انگیزی بازخورد محیط شهرهای مدرن را بر جسم و روح انسان شهرنشین، نمایان ساخته اند.

این جنبش از موضوع "مطلق کردن اندیشه" پوزیتیویستی، باقی ماندن بر اصول علمی و عاری از ارزش خردمندانه و در یک کلام: تحمیل فرآیند تفکر، در مطالعات مربوط به شهر، فاصله گرفته، از موضوع دید پرنده به سطح خیابان ها و فضاهای شهری آمده، به جای تصمیمات نخبه گرایانه فردی، بر خرد جمعی حاصل از مشارکت شهروندان تکیه زده و به جریان زندگی روزمره، چگونگی ادراک و رفتار متقابل مردم در شهر، متمرکز شده است تا در تقابل با آشوب ذهنی شهرهای مدرن، رضایت روانی شهروندان را فراهم آورد. فرآیندی که با افزایش سطح مشارکت واقعی و همراه با مردم، شهر محصول اوقات فراغت را توسط جامعه شهری رمزگذاری نموده تا از فضل مشترک این مفاهیم، به معنایی توافق شده از شهر دست یابد و در تلفیق مناسب فعالیت ها، از مورفولوژی شهری، بستری برای تجلی ارزش ها و پاسخی مناسب به نیازهای جسمی و روانی بسازد تا نوای موسیقی شنیده شده از شهر، حاصل همنوایی هماهنگ تمامی سازهای شرکت کننده بوده و سلامت را برای انسان امروزی به ارمغان آورد، تلاشی که امروزه به صورت ظهور انواع نظریه های انسان محور شهری با تمرکز بر فضاهای شهری کوچک و روابط واحدهای همسایگی، در حوزه مطالعات شهری رخ نموده و با ویژگی همپوشانی های نظری ناشی از ذات و پیچیدگی انسان، همچنان در مسیر هدف تامین جایگاه مناسب انسان در محیط به پیش می رود.

کتاب حاضر که بر مبنای تجارب اجتماعی و حاصل مطالعات اکتشافی و مبتکرانه ویلیام هولی وایت از زندگی و رفتار مردم در ۱۶ میدان و چند پارک شهر نیویورک، می باشد، با هدف تبدیل فضاهای شهری به "مکان های اجتماعی" و تامین مراکز اجتماعی پایدار در فرایند ایجاد شهرهای انسان محور، نوشته شده است. پژوهشی که از سال ۱۹۷۱، تحت عنوان "پروژه زندگی خیابان" شروع شده و در سال ۱۹۷۵، مورد حمایت " بنیاد حفاظت از واحدهای همسایگی" قرار گرفته و خود از مطالعات بنیادی موسسه غیرانتفاعی "پروژه فضاهای عمومی" (Project for public spaces) بوده است، موسسه ای که با انجام پژوهش های موثر در تداوم مطالعات "وایت"، امروزه به سایت جهانی معتبری در حوزه فضاهای عمومی بدل شده است. (www.pps.org)

ویلیام وایت به عنوان یک جامعه شناس، با انجام پژوهش های منحصر به فرد و خلاقانه در نقد و ارزیابی فضاهای عمومی، تاثیری شگرف بر رویکرد و تکنیک های مطالعات علمی رفتارشناسانه مردم در شهر داشته است، به طوریکه سایت pps، این پژوهش را به عنوان "بنیاد سنگ بنای جنبشی عظیم در جهت تغییر شیوه طراحی و ساخت فضاهای عمومی" ارزیابی کرده است.

وایت، برای اولین بار، چگونگی کارکرد فضاهای عمومی شهری را با روش "مشاهده نزدیک" بررسی و تحلیل کرده، رخدادهای روزانه فضاهای همگانی را با استفاده از دوربین های فیلم برداری و عکاسی ثبت نموده و نقشه های رفتاری مردم از فضا را تهیه نموده است. یادداشت های دقیق و پر از جزئیات انعکاس دهنده رفتار مردم و کشیدن نمودارهای حرکت های پیاده، درون مایه اصلی پژوهش های "وایت" بوده و حاصل سال ها و ساعت های بیشمار مشاهدات وی و ثبت رویدادها می باشد. پژوهشی که مطالعات در حوزه انسان

شناسی توصیفی، قوم نگاری علمی و فرهنگی را شکل، جهت و قوام بخشیده است، کاری که به تعبیر بسیاری از اندیشمندان، روند جامعه شناسی امریکا را پس از مکتب شیکاگوی دوم، در تداوم مطالعات شهری، غنا بخشیده و میراثی ارزشمند به جا گذاشته است. در کتاب پیش رو، فضاهای "کارآمد" و "ناکارآمد" شهری با ذکر دلایل تشریح و تحلیل گردیده و رهنمودهای عملی اصلاحی و مناسب نیز ارایه شده است. "رایت" در جمله ای اثر بخش از مقدمه کتاب، مفهوم اصلی پژوهش خود را چنین بیان می کند:

" چنانچه در این کتاب شرح خواهم داد، ایجاد فضاهایی که برای مردم کارآمد است، بسیار آسان تر از ایجاد فضاهایی است که برای مردم کارآیی ندارد و این امر می تواند تفاوتی عظیم در زندگی یک شهر پدید آورد."

درباره نویسنده:

ویلیام هولی وایت "William Holly Whyte" اندیشمند، جامعه شناس و منتقد حوزه شهری، در سال ۱۹۷۱ در شهر وست چستر (West chester) امریکا به دنیا آمد. در سال ۱۹۳۹ تحصیل در رشته جامعه شناسی دانشگاه پرینستون (Princeton University) را به پایان برد. از سال ۱۹۴۶ به عنوان ویراستار با مجله Fortune همکاری نموده و به دلیل مشغله های ذهنی، مطالعات و پژوهش های متعددی را در ارتباط با زندگی و رفتار مردم در فضاهای شهری سامان داده است که در ادامه به آن ها اشاره می شود. ویژگی منحصر به فرد مطالعات وی در حوزه انسان شناسی توصیفی در شهر، او را به استادی برجسته در کالج هانتر نیویورک (Hunter College) تبدیل

کرد. آثار متعدد وی از اثربخش ترین پژوهش های ایجاد مکان های اجتماعی پایدار در شهر، ارزیابی شده، به طوریکه عبور سال ها، گرد کهنگی بر آن ها ننشانده و همچنان به عنوان پایه های درخشان علمی جهت طراحی و ساخت فضاهای عمومی، مرجع بسیاری از اندیشمندان و محققان حوزه نظری و علمی شهرسازی می باشد. وایت در سال ۱۹۹۹ دارفانی را وداع گفت تا در افکار شهرسازان زنده بماند.

آثار:

- 1- Street Comer Society (1943)
- 2- The Organization man (1956)
- 3- Exploding Metropolis (1957)
- 4- Cluster Development (1964)
- 5- The Last Landscape (1968)
- 6- The Social Life of Small Urban Spaces (1984)
- 7- City: Rediscovering the Center (1988)
- 8- A Time of War: Remembering Guadalcanal, a bottle without maps (2000)

که کتاب اخیر، یک سال پس از فوت وی به چاپ رسید.

تشکر و قدردانی

واجب می دانیم که مراتب سپاسگذاری صمیمانه و عمیق خود را از آقای دکتر حسنائی، معاونت محترم پژوهشی و همکاران محترم انتشارات دانشگاه هنر و نیز حوزه معاونت پژوهشی دانشکده معماری و شهرسازی، به دلیل حمایت های موثر از انتشار این کتاب، ابراز نموده؛ همچنین از زحمات آقای فرزاد امین صالحی، ویراستار محترم کتاب حاضر نیز تشکر و قدردانی نماییم.

امیدواریم که مطالب این کتاب مورد استفاده هم اندیشان در حوزه نظر و عمل شهرسازی قرار بگیرد.

دکتر میترا حبیبی - مهندس محمد هادی غیائی

دی ماه ۱۳۹۱